

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ
FIL. DR. JAN-U. SANDAL INSTITUTE
ALEXANDRU IOAN CUZA UNIVERSITY OF IAȘI
THE COLLEGE OF BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP IN
OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI
FACULTY OF SOCIAL AND TECHNICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ECONOMICS
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

IV Міжнародна науково-практична конференція

*З НАГОДИ 30-РІЧЧЯ КАФЕДРИ ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ
ЕКОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА*

12 травня 2022 року
м. Чернівці

УДК 336.02:330.34(082)

Ф59

Відповідальні за випуск:

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту

П.О. Нікіфоров.

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

О.М. Гладчук.

Фінансові інструменти сталого розвитку економіки :
матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (12
Ф59 травня 2022 р.). – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. – 467 с.
ISBN 978-966-423-715-1

До збірника включено тези виступів науковців, представників органів місцевого самоврядування, студентів, присвячені розв'язанню проблем досягнення стабільного розвитку економіки завдяки використанню фінансових інструментів.

УДК 336.02:330.34(082)

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність та точність поданих матеріалів
несуть автори.

ISBN 978-966-423-715-1

© Чернівецький національний
університет, 2022

ЗМІСТ

СУСПІЛЬНІ ФІНАНСИ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

<i>Sandal, J-U.</i> Principles of tithing money in capitalism.....	10
<i>Ihnatišínová, D.</i> Pro-growth tax system in Slovakia.....	13
<i>Pomianek, I., Gasik, S.</i> Convergence of projects financed from EU funds in the municipality of Ków (Poland) with the needs of the local community.....	18
<i>Rakowska, J.</i> The deployment of solar renewable energy vs. investment priorities of local authorities in Poland.....	24
<i>Rahimov, D.</i> Essence of risk hedging strategy.....	28
<i>Shinkevich, G.</i> Swap mechanisms and their use in margin lending transactions.....	31
<i>Варналій З.С.</i> Фінансова безпека України в системі сталого розвитку економіки в умовах війни.....	35
<i>Кічурчак М.В.</i> Особливості державного фінансування суспільних благ в умовах реалізації цілей сталого розвитку в Україні	39
<i>Крилов Д.В., Якушко І.В.</i> Особливості цифрової трансформації національної економіки.....	43
<i>Макогон В.Д., Адаменко І.П.</i> Сучасні тенденції розвитку фінансових процесів у сфері соціального захисту населення.....	47
<i>Ставицький А.В., Харламова Г.О.</i> Розробка сучасної науково-обґрунтованої концепції забезпечення реалізації Цілей сталого розвитку в Україні: публічні фінанси.....	50
<i>Ткачук І.Я.</i> Переваги та труднощі запровадження фінансової автономії закладів загальної середньої освіти (на прикладі Чернівецької міської територіальної громади).....	53
<i>Шапошников К.С., Котелевець Д.О.</i> Роль державного регулювання у розвитку цифрової економіки	58
<i>Антохова І.М., Биндю В.А.</i> Особливості функціонування об'єднаних територіальних громад в сучасних умовах господарювання.....	62
<i>Бак Н.А.</i> До питання про повоєнні реалії державного кредиту в Україні.....	65
<i>Волкова В.В., Волкова Н.І.</i> Монетарні інструменти та їх вплив на розвиток банківського сектору України.....	69
<i>Жаворонок А.В.</i> Дослідження сутності регуляторної політики	73
<i>Ігнатко М.І., Ігнатко Я.В.</i> Діджиталізація як інноваційний механізм управління місцевими фінансами.....	77

Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану.....	79
Королюк Т.О., Крижба Д.В. Збалансування місцевих бюджетів в умовах кризи та воєнного часу.....	83
Легкоступ І.І., Ткач В.В. Проблеми та напрями покращення фінансування медицини в Україні.....	87
Леонтович С.П., Радченко О.Д. Бюджетне регулювання національної безпеки України.....	91
Лиса О.В., Кухарєва О.О. Окремі аспекти забезпечення економічної безпеки держави.....	95
Лозиченко О.М. Заощадження домогосподарств та їх роль у розвитку національної економіки	98
Марченко Т.В. Державне фінансування медіа в контексті досягнення “Цілей сталого розвитку 2030”	101
Самошкіна О.А. Стратегічні підходи до бюджетної підтримки агропромислового виробництва.....	106
Сторощук Б.Д. Діалектика прийняття фіскальних рішень в умовах кризових трансформацій економічної влади.....	111
Шулюк Б.С. Проектні облігації як альтернатива банківського кредитування проектів державно-приватного партнерства.....	116
Юрій Е.О., Грубляк О.М. Сучасні реалії та перспективи публічних закупівель в Україні.....	120
Мацур С.М. Ділова мета та економічний ефект контрольованих операцій як ризики фіскальної безпеки підприємств.....	124
Васькевич Є.Ю. Значення фінансового потенціалу країни у контексті сталого економічного розвитку.....	128
Греян А.А., Марченко М.О. Досвід управління публічними фінансами Словаччини: уроки для України.....	131
Драниця І.Я. Державні програми іпотечного кредитування та їх роль у розвитку іпотечного ринку України.....	135
Іщук Д. Пріоритети податкових векторів модернізації публічних фінансів України.....	138
Карпенко Ю.О. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі та його переваги.....	142
Ковальчук Н. Оцінка впливу дефіциту бюджету на фінансову безпеку держави	146
Одочук В.С., Кучерівська С.С. Особливості організації публічних закупівель в Україні.....	149

<i>Полухіна К.Д.</i> Фінансування в Україні в умовах сталого розвитку.....	153
<i>Польова О.О.</i> Середньострокове бюджетне планування в Україні та його перспективи.....	157

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

<i>Spilbergs, A.</i> Baltic's banking system resilience in times of growing macroeconomic uncertainties.....	161
<i>Shuper, A.</i> The modern problems of functioning and development of Non-bank financial institutions.....	167
<i>Дзюблюк О.В.</i> Роль монетарної політики у регулюванні економіки в період пандемічної кризи.....	171
<i>Пікус Р.В.</i> Порядок проведення злиття та поглинання в сфері страхування.....	175
<i>Поченчук Г.М.</i> Трансформації фінансового посередництва в умовах цифровізації.....	179
<i>Смагін В.Л.</i> Фінансова грамотність в контексті формування клімату довіри до банківської системи України.....	183
<i>Снігова О.Ю.</i> До проблеми формування напрямів використання коштів фондів повоєнного відновлення України.....	186
<i>Бабух І.Б., Бабух Ю.Ю.</i> Фінансовий маркетинг у сучасних умовах: зміст та завдання.....	190
<i>Ганзюк С.М.</i> Перспективи розвитку банківських інституцій в Україні.....	193
<i>Гладчук О.М.</i> Соціальна відповідальність українських банків в умовах сьогодення.....	195
<i>Дроботя Я.А., Дорошенко О.О.</i> Вплив Національного банку України на бізнес-процеси держави.....	200
<i>Леонтенко О.М.</i> Соціальна відповідальність реклами у сфері фінансових послуг.....	202
<i>Марич М.Г.</i> Фінансова інклюзія: доступність, розуміння, довіра.....	205
<i>Федишин М.П.</i> Фінансова оборона країни в умовах війни	209
<i>Юркевич О.М.</i> Загальні підходи до оптимізації портфеля фінансових інструментів банків	213
<i>Онопрієнко Ю.Ю.</i> Регулювання модернізації європейської банківської системи.....	215
<i>Безп'ята А.А.</i> Інвестиційне середовище здійснення фінансових інвестицій.....	220

<i>Ганзюк К.І.</i> Передвоєнний розвиток банківського бізнесу України.....	223
<i>Поліщук Г.</i> Пріоритети розвитку державних банків та їх місце на фінансовому ринку України.....	226
<i>Попадинець О.І.</i> Становлення та перспективи розвитку криптовалюти.....	229

СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ

БІЗНЕСУ ЯК УМОВА СТАЛОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

<i>Lazarenko Y.O.</i> Integrating a strategic sustainable development perspective into management practices.....	233
<i>Tursunova M.Kh.</i> The digital transformation of international for sustainable economic growth.....	237
<i>Пасічник Ю.В.</i> Фінансові аспекти функціонування господарюючих структур агропродовольчого комплексу в умовах воєнного стану.....	240
<i>Плиса В.Й., Плиса З.П., Плиса М.В.</i> Управління ризиками цифрової трансформації бізнес-процесів страховика: методи, технологія та принципи.....	244
<i>Ткаленко С.І.</i> Вплив діджиталізації на глобальний фінансовий ринок.....	249
<i>Хомутенко В.П., Хомутенко А.В.</i> Деякі аспекти визначення упущеної вигоди внаслідок війни в Україні.....	253
<i>Бонарев В.В.</i> Допомога по безробіттю для організації власного бізнесу.....	257
<i>Грешко Р.І., Харабара В.І.</i> Сутність та значення платоспроможності і ліквідності для діяльності підприємств в сучасних умовах.....	261
<i>Губатюк І.В.</i> Основні тенденції розвитку конкурентного середовища на мікро, макро, та мега рівнях в умовах сучасної нестабільності.....	266
<i>Гуменюк М.М.</i> Формування інноваційної активності підприємств.....	269
<i>Керімов П.О.</i> Деформації моделі фінансування бізнесу як результат впливу інституційного середовища в Україні.....	273
<i>Клевчік Л.Л.</i> Особливості формування інфраструктури ринку економічної інформації.....	277
<i>Кобеля З.І.</i> Тенденції розвитку використання digital технологій в управлінні персоналом.....	280

Ковальчук Н.О. Структурні трансформації організації фінансів бізнесу як умова сталого економічного розвитку.....	284
Кравчук І.П. Цифровізація як драйвер зростання та відновлення економіки України.....	288
Кузь В.І. Податкова політика суб'єкта господарювання як засіб підвищення ефективності його діяльності.....	292
Кучерівська С.С. Профспілки чи соціально відповідальний бізнес? А може разом?.....	296
Марусяк Н.Л. Значення фінансової інклюзії для розвитку підприємств.....	300
Марусяк Н.Л., Мартинюк А. Ю. Залучення кредитних ресурсів для розвитку суб'єктів малого та середнього бізнесу.....	303
Микитюк О.П., Онисенко Т.С. Функціонування фінансової системи підприємства в умовах сталого розвитку.....	306
Никифорак І.І. Проблеми ідентифікації нематеріальних активів підприємства.....	308
Танасієва М.М. Напрямки екологізації економіки в умовах сталого економічного розвитку.....	311
Ткач Є.В., Українець І.З. Фінансування стартапів та бізнес-стартерів.....	315
Третьякова О.В., Харабара В.М. Вплив малого бізнесу та досвід ЄС в забезпеченні економічної безпеки України.....	318
Васильків Б.Л. Розширення діяльності ІТ-компаній у сфері Цілей сталого розвитку.....	322
Євчук Х.-І.В. Аналіз утворення сільськогосподарських відходів в Україні в парадигмі циркулярної економіки	325
Мехед А.М. Фінансова безпека підприємств в умовах діджиталізації.....	328
Воробйова В.О., Плиса В.Й. Проблеми формування фінансового потенціалу страхового підприємництва в Україні	331
Врублевський О.Б., Плиса В.Й. Проблеми цільового наповнення стратегії модернізації страхового ринку України в умовах інституціональної невизначеності.....	335
Дирда А.М. Управління персоналом і самоменеджмент в системі управління організацією.....	340
Звіришина А.О. Особливості розвитку добровільного медичного страхування під час пандемії.....	343
Лужна Ю.М., Крихівська Н.О. Цифровізація фінансів у вимірі сучасних реалій	346

<i>Луцан Б.П.</i> Удосконалення механізму оподаткування доходів фізичних осіб.....	348
<i>Марусяк О.В.</i> Впровадження системи бюджетування для забезпечення ефективних операційних та фінансових рішень на підприємствах.....	352
<i>Палій В.</i> Альтернативні джерела фінансування інноваційної діяльності на підприємствах.....	356
<i>Продан В.Ю.</i> Ключові проблеми підприємств України в умовах військових дій	359
<i>Ратушняк Д.В.</i> Вплив війни на бізнес: як вижити та перспективи подальшого росту.....	361
<i>Снаговська О.О.</i> Аналіз оборотних активів підприємства.....	365
<i>Хлопова К.С.</i> Вплив війни на фінанси підприємства.....	367

ПОВЕДІНКОВІ ФІНАНСИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

<i>Нікіфоров П.О.</i> Фінансова грамотність населення та проблеми поведінкових змін у сфері особистих фінансів в Україні.....	370
<i>Якімова Л.П.</i> Вплив тінізації економіки на поведінку cost-менеджера: оцінка для комунальних підприємств.....	373
<i>Водянка Л.Д., Сибирка Л.А.</i> Емоційний інтелект та лідерство.....	377
<i>Долга Г.В.</i> Фіскальні інструменти державного регулювання.....	380
<i>Заволічна Т.Р., Гордіца Т.М.</i> Фандрейзинг в умовах воєнного стану: особливості маркетингового менеджменту громадських організацій.....	384
<i>Кострубіцький Р.О.</i> Поведінкові фінанси та їх вплив на оцінку вартості бізнесу.....	388

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ «ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 2030»

<i>Hummel D., Seitz J.</i> Challenges for the western monetary authorities due to digitalization and changes in global currency relations” (The role of “Euro” and digital alternatives).....	392
<i>Seitz J., Hoehenberger R., Hummel D.</i> Cryptocurrencies and sustainability – the case of bitcoin.....	401
<i>Лактіонова О.А., Карпова Т.С.</i> Досягнення цілей сталого розвитку європейськими країнами на сучасному етапі.....	411

Бороденко Т.М. Міжнародні організації у забезпеченні сталого розвитку.....	415
Верстяк А.В. Роль глобальної фінансової кризи 2008 року в еволюції еколого-економічних концепцій.....	419
Мисак Г.І. Україна-Канада: стан та перспективи розвитку сучасних міжнародних відносин.....	423
Саєнко О.С., Колесник Н.Я., Мельничук О.А. Сучасні тенденції злиття та поглинання на шляху забезпечення сталого розвитку міжнародних компаній.....	427
Роговська-Іщук І.В., Михайлина Д.Г. Роль золота як резервного активу центральних банків у забезпеченні сталого розвитку світової економіки.....	432
Гуменюк Л.С. Особливості кібер-страхування в процесі адаптації до умов пандемії COVID-19.....	436
Мазур А.В. Залучення міжнародних фінансів у екологічні стартапи.....	439
Галанесі О.О. Інноваційні процеси в Україні.....	442
Зея Р.І. Напрями вдосконалення фінансової системи країни в умовах сталого розвитку	447
Королюк Ю.В. Програма ленд-ліз: історичні та фінансові аспекти.....	450
Лисак О.Ю. Глобальні виклики «зеленої» парадигми суспільного розвитку.....	454
Литвинчук О.В. Зарубіжний досвід ефективного управління зовнішнім державним боргом.....	458
Сав'юк Ю.Т., Фисюк О.Г. Міжнародний досвід податкової політики.....	462

к. е. н, професор, судовий експерт

Хомутенко А.В.

д. е. н, професор, професор кафедри фінансів

Одеський національний економічний університет

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ УПУЩЕНОЇ ВИГОДИ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Військові події на території України призвели до трильйонних збитків [6] для нашої держави, до яких належать й прямі збитки, нанесені вітчизняній інфраструктурі, й втрати економіки та упущена вигода вітчизняних суб'єктів господарювання. Ґрунтовні розрахунки цих збитків дозволять правильно оцінити не лише нові економічні реалії, а й виклики, що постали перед фінансовою системою України. Однак, для проведення таких розрахунків необхідно сформуванню відповідну методикку, яка міститиме визначення понятійного апарату з окресленого питання (збитки, упущена вигода, втрати тощо), алгоритм їх проведення та математичний апарат, що слід використовувати.

Відмітимо, що поняття збитків законодавчо визначене нормами Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України [2, ч.2 ст.22; 5, ч.2 ст.224]. Відповідно до змісту цих норм, збитки – це грошова вартість втраченого майна та додаткових витрат на його відновлення, що являють собою реальні (прямі) збитки, а також недержаний дохід (не отриманий прибуток), що є упущеною вигодою. В Постанові КМУ «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» надається визначення «економічним втратам підприємства», до яких належать «втрати підприємств усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна, а також упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності». При цьому пропонується оцінювати вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна підприємств усіх форм власності,

їх упущену вигоду, а також втрати підприємств від неоплачених товарів, робіт та послуг, наданих та спожитих на тимчасово окупованих територіях [4, п. 14].

З вище наведеного виходить, що упущена вигода відрізняється від реальних збитків тим, що реальні збитки характеризуються зменшенням наявного майна потерпілого (проведені витрати, знищення і пошкодження майна), а у разі виникнення упущеної вигоди наявне майно не збільшилося, хоча й могло б збільшитися, якби не правопорушення. Тобто, упущена вигода - це розрахункова величина втрат очікуваного приросту в майні, що базується на документах, які беззастережно підтверджують реальну можливість отримання потерпілим суб'єктом господарювання грошових сум (чи інших цінностей), якби учасник відносин у сфері господарювання не допустив правопорушення.

Оцінку величини упущеної вигоди потерпілим суб'єктам господарювання можна здійснити із застосуванням, зокрема, методів моделювання, які дозволяють створити моделі на принципах інформаційної достатності та нормативного визначення основних параметрів (показників) об'єкта дослідження [3].

При проведенні розрахунків розміру упущеної вигоди в якості джерел інформації можуть бути використовуватися первинні документи, облікові реєстри, фінансова, статистична та податкова звітність. Крім того, аналізуються висновки експертів економічних та інших суміжних спеціальностей, договори з контрагентами, положення про облікову політику, проектно-технічна документація, статутні та реєстраційні документи, акти ревізій, висновки аудиторів, тощо. Разом з тим, відсутність усіх джерел інформації, внаслідок втрати або знищення частини документів, не виключає можливість застосування методу моделювання при проведенні судово-економічної експертизи, а навпаки – його застосування буде найбільш результативним для обґрунтування висновку експерта з поставлених питань.

Доцільно зазначити, що вибір тієї чи іншої моделі визначається можливостями суб'єктивного сприйняття фахівцями даних, які отримані під час збору інформації. Так, можливість застосування методу математичного

моделювання щодо оцінки упущеної вигоди (недоотриманого прибутку) з'являється в результаті скорочення обсягів виробництва або реалізації продукції (робіт, послуг), зниження якості виготовленої продукції (робіт, послуг), зміни асортименту виготовленої продукції (робіт, послуг). Крім того, цей метод може бути застосований у ситуації, коли суб'єкт господарювання не може проводити свою господарську діяльність внаслідок військових дій.

Таблиця 1

Оцінка недоотриманого прибутку (упущеної вигоди)

1. Скорочення обсягів виробництва або реалізації продукції (робіт, послуг)	
Пн – неотриманий прибуток (упущена вигода)	<i>Джерела інформації:</i>
Ц – ціна одиниці продукції (роботи, послуги);	Довідки уповноважених органів (Держстат, Торгівельні промислові палати та ін.)
С – планова виробнича собівартість продукції (робіт, послуг);	Затверджена уповноваженою особою Планова калькуляція виробнича собівартість продукції (робіт, послуг)
К – кількість не виробленої або не реалізованої продукції	Визначається розрахунково: $K = \text{Он}/\text{Нв}$, або $K = \text{Нп} \times \text{Ч}$
Он – обсяг недоставленої (неякісної або некомплектної) сировини, матеріалів;	Акт про приймання матеріалів за участю матеріально відповідальної особи одержувача запасів та представника відправника (постачальника) або представника незацікавленої організації.
Нв – норма витрат матеріалів на одиницю продукції	ГОСТ 14.322-83 «Нормування витрат матеріалів» та внутрішнього розпорядчого документу
Нп – нормальна потужність непрацюючого цеху (ділянки, агрегату, станка);	Розрахунок виробничої потужності непрацюючого цеху (ділянки, агрегату, станка).
2. Зниження якості виготовлюваної продукції (робіт, послуг)	
$\text{Пн} = \text{Пцд} - (\text{Пцд} - \text{Зця})$	
Пн- неотриманий прибуток (упущена вигода)	
Пцд – прибуток від реалізації продукції по договірній ціні;	Договори продажу продукції, із первинними документами; облікових реєстрів (аналітичного та синтетичного обліку); бухгалтерські довідки з розрахунком прибуток від реалізації продукції по договірній ціні
Зця – цінова знижка за зниження якості реалізованої продукції	Наказ керівника підприємства або Положення про надання знижки, в т. ч. за зниження якості реалізованої продукції.
3. Зміна асортименту виготовленої продукції (робіт, послуг)	
$\text{Пн} = \text{Пцд} - (\text{Пцд} - \text{Зца})$	
Пн- неотриманий прибуток (упущена вигода)	
Пцд – прибуток від реалізації продукції по договірній ціні;	Договори продажу продукції, із первинними документами; облікових реєстрів (аналітичного та синтетичного обліку); бухгалтерські довідки з розрахунком прибуток від реалізації продукції по договірній ціні.
Зца - цінова знижка від зміни асортименту реалізованої продукції	Наказ керівника підприємства або Положення про надання знижки, в т. ч. за зниження якості реалізованої продукції.

Джерело: складено автором за даними [1]

Як відомо, математичне моделювання – це один із напрямків економіко-математичних методів аналізу, що полягає в дотриманні технології прагматичної побудови математичної моделі, яка дозволяє фахівцю обґрунтувати найадекватнішу інтерпретацію результатів моделювання упущеної вигоди (табл. 1).

Отже, застосування методу математичного моделювання надає можливість побудувати «математичну модель» як своєрідного інструменту пізнання для дослідження самого об'єкту – недоотриманого прибутку (упущеної вигоди).

Практичне використання запропонованого науково-методичного підходу до визначення розміру збитків (упущеної вигоди) з використанням методу моделювання дозволить забезпечити захист економічних інтересів вітчизняних суб'єктів господарювання. Крім того, він може бути закладений у методику оцінювання упущеної вигоди.

Список використаних джерел:

1. Временная Методика определения размера ущерба (убытков), причиненного нарушениями хозяйственных договоров: Методика Совета министров СССР від 21.12.90 р. № 901221. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001400-90>
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Капустник К. В., Хомутенко О. В. Застосування методу моделювання при виконанні судових економічних експертиз. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. / М-во юстиції України. Харків, 2013. Вип. 13. С. 427-431
4. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації: Постанова КМУ від 20.03.2022р. № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF>
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Шмигаль оцінює загальні збитки від війни у трильйон доларів, а втрату ВВП – у 35%. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/29/684865/>